Полтавський фаховий коледж
Полтавського університету економіки і торгівлі
Циклова комісія харчових технологій і готельно-ресторанної справи

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

«Безпека життєдіяльності та основи охорони праці»

на 2026-2027 навчальний рік

Курс та семестр вивчення	1 курс, 2 семестр
Освітня програма/спеціалізація	Готельно-ресторанна справа
Спеціальність	J2 Готельно-ресторанна справа та кейтеринг
Галузь знань	J Транспорт та послуги
Ступінь освіти	Фаховий молодший бакалавр

ПІБ НПП, який веде дану дисципліну, науковий ступінь і вчене звання, посада

Молчанова Наталія Юріївна
к.т.н., доцент
викладач циклової комісії харчових технологій і готельно-ресторанної справи

Контактний телефон	+38-066-351-15-40
Електронна адреса	nemonn@ukr.net
Розклад навчальних занять	http://schedule.puet.edu.ua/
Консультації	очна пн.-пт. з 15.00-17.00 он-лайн: електронною поштою, пн.-пт. з 10.00-17.00
Сторінка дистанційного курсу	https://lms.puet.edu.ua/pfk/course/view.php?id=113

Опис навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни	Полягає у набутті студентом компетенцій, знань, умінь і навичок для здійснення професійної діяльності за спеціальністю з урахуванням ризику виникнення техногенних аварій та природних небезпек, які можуть спричинити надзвичайні ситуації та привести до несприятливих наслідків на об'єктах господарювання, а також формування у студентів відповідальності за особисту та колективну безпеку.
Предмет	Галузь знань і практичної діяльності, спрямованої на формування ідеології безпеки, попередження прояву небезпеки шляхом вивчення загальних закономірностей появи і розвитку небезпек, їх властивостей, наслідків впливу на організм людини, основ захисту людини та середовища її життя, а також на розробку і реалізацію способів і методів створення і підтримки здорових і безпечних умов життя та діяльності в повсякденних умовах та в надзвичайних ситуаціях.
Тривалість	5 кредитів ЄКТС/150 годин (лекції 18 год., практичні 32 год., самостійна робота 100 год.).
Форми та методи навчання	Форми: лекції, практичні заняття, самостійна робота здобувачів освіти, консультації, виконання індивідуальних практичних завдань та поточних модульних робіт. Методи: словесні (розповідь, пояснення, лекція з обговоренням проблемних питань); практичні (письмове виконання індивідуальних практичних завдань, розв'язання ситуаційних завдань, аналіз ситуацій, моделювання небезпек, оцінювання ризиків); інтерактивні (дискусійне обговорення проблемних питань, підготовка презентацій).
Система поточного та підсумкового контролю	Поточний контроль: відвідування занять; захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання практичних робіт; доповіді з рефератами та їх обговорення; тестування; поточна модульна робота. Підсумковий контроль: залік.
Базові знання	Наявність знань з гуманітарних, природничих, інженерних наук, наук про людину та про суспільство в межах базової середньої освіти
Мова викладання	Українська

Перелік компетентностей, які забезпечує дана навчальна дисципліна, програмні результати навчання

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання
ЗК 3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. СК 8. Здатність знаходити творчі рішення на визначені конкретні проблеми у професійній діяльності. СК 9. Здатність забезпечувати безпеку основних та додаткових послуг у закладах готельного і ресторанного господарства.	ПРН 8. Дотримуватися вимог охорони праці та протипожежної безпеки в закладах готельного та ресторанного господарства.

Тематичний план навчальної дисципліни

Назва теми	Лекція та практичні заняття (зміст)	Годин	Завдання самостійної роботи	Годин СР
Модуль 1. Безпека життєдіяльності				
Тема 1. Вступ. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності та охорони.	**Лекція 1.** Мета та завдання вивчення дисципліни. Модель життєдіяльності людини. Сучасний стан безпеки життя і охорони праці. Основні терміни та визначення в галузі безпеки життя та охорони праці. Класифікація шкідливих та небезпечних виробничих чинників. Безпека людини, суспільства, національна безпека. Культура безпеки як елемент загальної культури, що реалізує захисну функцію людства. Аксіоми безпеки життєдіяльності. Методологічні основи безпеки життєдіяльності. Системний підхід у безпеці життєдіяльності. Таксономія, ідентифікація та квантифікація небезпек. **Практичне заняття 1.** Надзвичайні події та надзвичайні ситуації в різних регіонах України: причини виникнення, класифікація, характер і наслідки. Аналіз потенційних небезпек у виробничому та побутовому середовищі. Ідентифікація джерел небезпек і небезпечних чинників. Оцінювання ризиків у виробничих і побутових ситуаціях. Визначення ймовірності виникнення небезпечних подій та тяжкості їх наслідків. Розроблення заходів щодо мінімізації ризиків і підвищення рівня безпеки життєдіяльності та охорони праці. Формування культури безпеки на рівні особистості, підприємства та держави.	Л – 1 ПЗ – 2	*Підготувати реферати на теми:* 1. Сучасний стан безпеки життєдіяльності та охорони праці в Україні та світі. 2. Основні терміни та поняття у сфері безпеки життєдіяльності й охорони праці. 3. Класифікація шкідливих і небезпечних виробничих чинників та їх вплив на організм людини. 4. Культура безпеки як складова суспільного розвитку та національної безпеки. 5. Системний підхід до забезпечення безпеки життєдіяльності: принципи та практичні приклади. 6. Сучасні виклики та проблеми забезпечення безпеки людини в умовах глобальних загроз. 7. Роль особистої відповідальності та свідомої поведінки у формуванні безпечного життєвого середовища.	4
Тема 2. Нормативно-правові основи безпеки людини на виробництві і у побуті. Міжнародні стандарти безпеки. Державне управління БЖД та ОП.	**Лекція 2.** Нормативно-правове забезпечення безпеки людини в Україні: конституційні засади, основні закони та принципи державної політики у сфері БЖД та ОП. Права й обов'язки громадян і працівників щодо забезпечення безпеки життєдіяльності та охорони праці. Правові гарантії, пільги й компенсації за роботу в несприятливих умовах. Міжнародні стандарти безпеки: основні положення стандартів ISO 45001, рекомендацій МОП та їх застосування в Україні. Державне управління безпекою життєдіяльності та охороною праці:	Л – 1 ПЗ – 2	*Підготувати реферати на теми:* 1. Нормативно-правове регулювання охорони праці в Україні: основні вимоги та принципи. 2. Міжнародні стандарти безпеки праці та їх гармонізація з національним законодавством України. 3. Права працівників на безпечні умови праці та гарантії їх реалізації.	6

Назва теми	Лекція та практичні заняття (зміст)	Годин	Завдання самостійної роботи	Годин СР
	повноваження органів державної влади, нагляд і контроль за дотриманням вимог безпеки. Нормативні вимоги до безпеки у виробничому та побутовому середовищі. Відповідальність за порушення вимог безпеки життєдіяльності та охорони праці. **Практичне заняття 2.** Структура та основні вимоги законодавства України у сфері безпеки життєдіяльності й охорони праці. Аналіз нормативно-правових актів з охорони праці (НПАОП) та визначення їх вимог до організації безпечних умов праці. Міжнародні стандарти у сфері охорони праці (ISO 45001, ILO-OSH): основні положення та особливості застосування. Державне управління охороною праці та роль профспілок у забезпеченні прав працівників на безпечні умови праці. Відповідальність за порушення законодавства про охорону праці: аналіз практичних ситуацій (кейсів). Розроблення рекомендацій щодо впровадження міжнародних стандартів безпеки та вимог законодавства на підприємстві.		4. Особливості правового регулювання охорони праці жінок, неповнолітніх і людей з інвалідністю. 5. Види відповідальності за порушення законодавства про охорону праці. 6. Судова практика щодо порушень законодавства з охорони праці: аналіз практичних ситуацій.	
Тема 3. Види небезпек. Природні, техногенні та соціально-політичні небезпеки.	**Лекція 3.** Природні небезпеки: геологічні, гідрологічні та біологічні небезпечні процеси й явища, їхні причини, характеристика та наслідки для людини й довкілля. Техногенні небезпеки: промислові аварії та катастрофи, небезпечні хімічні речовини, радіаційна небезпека, основні вражаючі фактори та наслідки техногенних надзвичайних ситуацій. Соціально-політичні небезпеки: глобальні проблеми людства, збройні конфлікти, тероризм, соціальні та інформаційні загрози, криміналізація суспільства, шкідливі звички, психоемоційні стани та їхній вплив на безпеку життєдіяльності людини. **Практичне заняття 3.** Класифікація природних, техногенних та соціально-політичних небезпек, їхні основні характеристики. Ідентифікація джерел небезпек та визначення можливих причин їх виникнення. Аналіз потенційних наслідків небезпечних ситуацій для людини, суспільства та навколишнього середовища. Оцінювання рівня ризику та ранжування небезпек за ступенем їхньої ймовірності й тяжкості наслідків. Визначення пріоритетних заходів запобігання небезпекам і мінімізації їхніх негативних наслідків.	Л – 1 ПЗ – 2	*Підготувати реферати на теми:* 1. Класифікація небезпек: природні, техногенні та соціально-політичні загрози. 2. Природні катастрофи (землетруси, повені, зсуви) та їх вплив на безпеку життєдіяльності людини. 3. Біологічні загрози: пандемії, інфекційні захворювання та масові отруєння, їх причини й наслідки. 4. Аварії на потенційно небезпечних об’єктах: типологія, причини виникнення та наслідки. 5. Тероризм як соціальна небезпека: причини, форми прояву та заходи протидії. 6. Корупція та маніпуляція суспільною свідомістю як загрози громадській і національній безпеці. 7. Шкідливі звички та їх вплив на здоров’я людини і безпеку суспільства.	6
Тема 4. Шляхи забезпечення безпеки.	**Лекція 4.** Принципи та методи забезпечення безпеки: основні принципи безпеки життєдіяльності, методи запобігання небезпекам, зниження ризиків та захисту людини від небезпечних і шкідливих чинників. Системи забезпечення безпеки: поняття та структура систем безпеки, основні	Л – 1 ПЗ – 2	*Підготувати реферати на теми:* 1. Основні принципи забезпечення безпеки життєдіяльності та їх роль у запобіганні ризикам. 2. Системи забезпечення	8

Назва теми	Лекція та практичні заняття (зміст)	Годин	Завдання самостійної роботи	Годин СР
	функції, рівні й суб'єкти забезпечення безпеки людини, суспільства та держави. Класифікація засобів безпеки: колективні та індивідуальні засоби захисту, технічні, організаційні, санітарно-гігієнічні та профілактичні заходи забезпечення безпеки. **Практичне заняття 4.** Основні принципи та методи забезпечення безпеки життєдіяльності людини. Управління ризиками та аналіз їхнього впливу на безпеку в різних сферах життєдіяльності. Класифікація засобів безпеки. Оцінювання ефективності індивідуальних і колективних засобів захисту. Застосування принципів і засобів забезпечення безпеки в умовах виробництва, транспорту та побуту. Правила безпечної поведінки та пересування в натовпі, зокрема в години пік. Вплив фізичних факторів навколишнього середовища на стан здоров'я людини та способи зменшення їхнього негативного впливу.		безпеки людини у виробничому середовищі та побуті. 3. Нормування небезпечних і шкідливих факторів: методи, нормативи та їх значення для зниження ризиків. 4. Засоби забезпечення безпеки: класифікація та призначення. 5. Колективні та індивідуальні засоби захисту: особливості застосування та ефективність. 6. Сучасні технології та інноваційні рішення у підвищенні рівня безпеки життєдіяльності й охорони праці.	
Тема 5. Методи оцінки небезпек. Ризик як кількісна оцінка небезпек	**Лекція 5.** Методи аналізу та оцінювання небезпек. Якісна, кількісна та комплексна оцінка небезпек. Основні способи оцінювання небезпек: попередній аналіз небезпек (ПАН), органолептичні, інструментальні та розрахункові методи. Прилади дозиметричного контролю, види аналізаторів, закон Вебера–Фехнера та гранично допустимий вплив шкідливих факторів на людину. Поняття та види ризику. Індивідуальний, груповий і прийнятний ризик. Методичні підходи до оцінювання ризику. Аналіз і управління ризиками. Розроблення стратегій зниження ймовірності виникнення небезпечних подій та мінімізації їхніх наслідків. **Практичне заняття 5.** Оцінювання та класифікація небезпек у виробничих і побутових умовах. Визначення джерел небезпек та можливих наслідків. Проведення попереднього аналізу небезпек (ПАН) щоденного маршруту від місця проживання до місця навчання, роботи чи відпочинку. Застосування методів аналізу та оцінювання небезпек: органолептичного, інструментального та розрахункового. Визначення індивідуального та групового ризику. Аналіз концепції прийнятного ризику та оцінювання рівня небезпеки. Розроблення ризик-стратегії та заходів щодо зниження рівня ризику й мінімізації можливих негативних наслідків.	Л – 1 ПЗ – 2	*Підготувати реферати на теми:* 1. Основні етапи проведення попереднього аналізу небезпек (ПАН): ідентифікація джерел небезпек та складання переліку небезпечних чинників. 2. Методи оцінювання небезпек: якісні та кількісні методи аналізу. 3. Ризик як кількісна характеристика небезпеки: основні підходи до його розрахунку та оцінювання. 4. Прийнятний ризик: сутність, критерії та методи визначення. 5. Гранично допустимі рівні впливу шкідливих і небезпечних факторів на людину. 6. Інструментальні та органолептичні методи оцінювання небезпек. Дозиметричний контроль та його застосування. 7. Оцінювання ризиків для людини й довкілля: сучасні підходи та методи управління.	8
Разом за модулем 1		**Л – 5 ПЗ - 10**		**32**
Модуль 2. Охорона праці				
Тема 6. Охорона праці в сучасних умовах.	**Лекція 6.** Поняття, завдання та значення охорони праці: основні принципи	Л – 1 ПЗ – 2	*Підготувати реферати на теми:*	6

Назва теми	Лекція та практичні заняття (зміст)	Годин	Завдання самостійної роботи	Годин СР
	забезпечення охорони праці та її роль у сучасних умовах. Законодавчі та конституційні засади охорони праці в Україні. Права та гарантії працівників у сфері охорони праці. Обов'язки та відповідальність працівників і посадових осіб: дотримання вимог охорони праці та відповідальність за їх порушення. **Практичне заняття 6.** Закон України «Про охорону праці». Вирішити ситуаційні завдання, посилаючись на статті Закону. Аналіз нормативно-правових актів та принципів охорони праці. Засвоїти основи правового регулювання охорони праці, навчитися аналізувати законодавчі акти та оцінювати їхню ефективність у забезпеченні безпеки працівників. Ознайомлення з основними принципами охорони праці. Вивчення законодавства України про охорону праці та відповідальності за його порушення. Визначення обов'язків роботодавців та працівників щодо забезпечення безпечних умов праці. Розгляд реальних випадків порушень охорони праці та обговорення відповідальності винних осіб. Обговорення основних аспектів законодавства.		1. Основні принципи державної політики та охорони праці й їх роль у забезпеченні безпеки працівників. 2. Законодавчі основи охорони праці в Україні: конституційні гарантії та нормативно-правове регулювання. 3. Пільги та компенсації працівникам, зайнятим на роботах із важкими та шкідливими умовами праці. 4. Особливості правового регулювання охорони праці жінок, неповнолітніх та осіб з інвалідністю. 5. Обов'язки та відповідальність працівників і посадових осіб за порушення законодавства про охорону праці. 6. Державні гарантії та механізми захисту прав працівників у сфері охорони праці.	
Тема 7. Організаційні основи забезпечення охорони праці.	**Лекція 7.** Організація управління охороною праці на підприємстві. Державний, виробничий та громадський контроль за охороною праці. Служба охорони праці та комісія з питань охорони праці підприємства. Навчання з питань охорони праці. **Практичне заняття 7.** Навчання з питань охорони праці при прийняті на роботу і в процесі роботи. Вивчення питань охорони праці в закладах освіти. Види і строки проведень інструктажу за питань охорони праці. Страхування (дублювання) та допуск працівників до роботи. Обов'язки та відповідальність керівників підприємства за організацію навчання і перевірку знань з охорони праці. Правила документального оформлення інструктажу. **Практичне заняття 8.** Призначення, структура та основні вимоги до інструкцій з охорони праці. Нормативно-правове регулювання розроблення, затвердження та перегляду інструкцій з охорони праці. Визначення небезпечних і шкідливих виробничих факторів на робочому місці та встановлення вимог безпеки праці. Практичне складання інструкції з охорони праці для конкретної професії або виду робіт. Визначення вимог безпеки перед початком роботи, під час виконання робіт, після їх завершення та в аварійних ситуаціях.	Л – 1 ПЗ – 4	*Підготувати реферати на теми:* 1. Організаційні основи охорони праці на підприємствах: структура та система управління. 2. Служба охорони праці на підприємстві: основні функції, завдання, статус і підпорядкованість. 3. Комісія з питань охорони праці та громадський контроль за дотриманням законодавства про охорону праці. 4. Навчання, інструктажі та перевірка знань працівників з питань охорони праці. 5. Стажування працівників і порядок допуску до самостійної роботи. 6. Роль керівників, фахівців і працівників у забезпеченні належного рівня охорони праці на підприємстві.	8
Тема 8. Організація	**Лекція 8.** Методи аналізу стану травматизму	Л – 2	*Підготувати реферати на*	8

Назва теми	Лекція та практичні заняття (зміст)	Годин	Завдання самостійної роботи	Годин СР
роботи з охорони праці	та професійних захворювань. Методи розслідування нещасних випадків. Ознайомлення з обставинами нещасного випадку. Виявлення причин нещасного випадку. Складання акту про нещасний випадок. Планування заходів з охорони праці у підрозділах. **Практичне заняття 9.** Класифікація виробничих травм і професійних захворювань. Основні причини та обставини виникнення нещасних випадків на виробництві. Нормативно-правове регулювання порядку розслідування та обліку нещасних випадків на виробництві. Аналіз конкретної ситуації виробничого травматизму: встановлення обставин, причин та наслідків нещасного випадку. Практичне оформлення акта за формою Н-1 про нещасний випадок на виробництві та перевірка правильності його заповнення. Розроблення профілактичних заходів щодо запобігання виробничому травматизму та професійним захворюванням.	ПЗ – 2	*теми:* 1. Виробничий травматизм, професійні захворювання та нещасні випадки на виробництві: види й особливості. 2. Основні причини виробничого травматизму та професійних захворювань. Заходи їх профілактики. 3. Нормативно-правове регулювання розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві. 4. Порядок організації та проведення розслідування нещасних випадків на виробництві. 5. Методи аналізу та оцінювання виробничого травматизму і професійної захворюваності. 6. Сучасні підходи до профілактики виробничого травматизму та підвищення рівня безпеки робочих місць. 7. Розроблення заходів щодо запобігання виробничому травматизму на основі аналізу небезпечних і шкідливих виробничих чинників.	
Тема 9. Психологічні процеси та закони, що управляють трудовою діяльністю.	**Лекція 9.** Фізіологічні та психологічні основи трудового процесу. Пристосування людини до умов праці. **Практичне заняття 10.** Одержати загальне уявлення про психічні процеси і властивості особистості та їх вплив на життєдіяльність людини, а також вивчити найбільш розповсюджені методи, які використовуються для їх оцінки. Ознайомитися з поняттями “втома” та “стрес”, вивчити їх класифікації, причини появи, методи боротьби, а також найбільш розповсюджені методики оцінки стану людини, що виникають у процесі діяльності.	Л – 1 ПЗ – 2	*Підготувати реферати на теми:* 1. Санітарно-гігієнічні умови праці: основні показники, методи оцінювання та вплив на здоров’я працівників. 2. Фізіологія праці: основні закономірності та особливості працездатності людини. 3. Фактори, що впливають на працездатність працівників: фізичне та психологічне навантаження. 4. Втома, перевтома та професійний стрес: причини виникнення, наслідки та методи профілактики.	6
Тема 10. Основи гігієни праці.	**Лекція 10.** Шкідливі та небезпечні виробничі фактори. Гігієна повітряного середовища та мікроклімату виробничих приміщень. Виробниче освітлення, шум і вібрація. Виробничі випромінювання та електромагнітні поля. Санітарно-гігієнічні вимоги до організації виробництва: класи шкідливості підприємств, санітарно-захисні	Л – 1 ПЗ – 2	*Підготувати реферати на теми:* 1. Класифікація шкідливих і небезпечних виробничих факторів та їх вплив на здоров’я працівників. 2. Виробничий шум і	6

Назва теми	Лекція та практичні заняття (зміст)	Годин	Завдання самостійної роботи	Годин СР
	зони, вимоги до виробничих і допоміжних приміщень, обладнання та організації робочих місць. **Практичне заняття 11.** Виробничі шкідливості та їхній вплив на здоров'я працівників. Фізичні шкідливі фактори виробництва: освітленість, шум, вібрація, електромагнітні поля та випромінювання (інфрачервоне, ультрафіолетове, лазерне). Методи та засоби захисту від виробничих шкідливостей. Санітарно-гігієнічні вимоги до організації виробництва. Економічна оцінка впливу виробничих шкідливостей.		вібрація: джерела виникнення, вплив на організм людини та методи захисту. 3. Електромагнітні випромінювання на виробництві: джерела, нормування та засоби захисту працівників. 4. Вентиляція виробничих приміщень: види, принципи роботи та роль у забезпеченні належного мікроклімату. 5. Нормування параметрів мікроклімату та повітряного середовища робочої зони. 6. Виробниче освітлення: види, основні вимоги та принципи нормування. 7. Комплексні заходи щодо захисту працівників від шкідливих і небезпечних виробничих факторів.	
Тема 11. Основи виробничої санітарії. Медичні огляди.	**Лекція 11.** Атестація робочих місць. Складання карти умов праці на робочому місці. Оцінювання стану умов праці. Визначення розмірів доплат та права на пенсію. Визначення розмірів доплат та права на пенсію. Захист від шуму та вібрації. Оптимізація природного та штучного освітлення. Медичні огляди. **Практичне заняття 12.** Виробниче освітлення та його нормування. Визначення рівня освітленості робочої зони: використання люксметра, порядок проведення вимірювань та аналіз отриманих результатів. Мікроклімат виробничих приміщень та оцінювання його параметрів. Заходи нормалізації параметрів мікроклімату: методи вимірювання, оцінка відповідності санітарним нормам, використання вентиляції, опалення, кондиціонування та інших засобів для створення оптимальних умов праці. **Практичне заняття 13.** Розробка карти умов праці для конкретного робочого місця. Оцінка рівня шкідливих і небезпечних чинників, що впливають на працівника. Визначення необхідності доплат та пільг для працівників за умовами праці. Аналіз прикладів порушень охорони праці та пропозиції щодо їх усунення. Заповнення карти умов праці. Обговорення реальних ситуацій, пов'язаних з охороною праці на підприємствах.	Л – 1 ПЗ – 4	*Підготувати реферати на теми:* 1. Основні заходи забезпечення виробничої безпеки та їх вплив на здоров'я працівників. 2. Медичні огляди працівників: види, призначення та значення для збереження здоров'я. 3. Порядок організації та проведення обов'язкових медичних оглядів працівників. 4. Нормативно-правове регулювання виробничої безпеки та медичних оглядів працівників. 5. Профілактика професійних захворювань і збереження здоров'я працівників у виробничому середовищі.	10
Тема 12. Електробезпека	**Лекція 12.** Класифікація умов праці за електробезпекою. Система захисту від дії	Л – 2 ПЗ – 2	*Підготувати реферати на теми:*	8

Назва теми	Лекція та практичні заняття (зміст)	Годин	Завдання самостійної роботи	Годин СР
	електроструму. Технічне опосвідчення обладнання. Захист від дії блискавки. Дія електричного струму на організм людини. Електричні травми. Чинники, що впливають на наслідки ураження електричним струмом. Класифікація приміщень за ступенем небезпеки ураження електричним струмом. Умови ураження людини електричним струмом. Безпечна експлуатація електроустановок: техногенної ті засоби і заходи. Надання першої допомоги при ураженні електричним струмом. **Практичне заняття 14.** Ознайомлення з класифікацією приміщень за ступенем небезпеки ураження електрострумом. Вивчення систем захисту від електротравм, засобів індивідуального захисту та електрозахисних пристроїв. Практичне відпрацювання алгоритму надання першої допомоги при ураженні електрострумом. Перевірка технічного стану електрообладнання та його відповідності нормам безпеки. Розрахунок небезпеки ураження електричним струмом та надання першої до лікарняної допомоги потерпілому.		1. Електричний струм та його вплив на організм людини: види уражень і основні фактори ризику. 2. Сучасні засоби та методи захисту від ураження електричним струмом на виробництві. 3. Технічні та організаційні заходи забезпечення електробезпеки під час експлуатації електроустановок. 4. Нормативно-правові вимоги та правила безпечної експлуатації електроустановок. 5. Перша допомога при ураженні електричним струмом: алгоритм дій та основні правила безпеки. 6. Профілактика електротравматизму на підприємствах: відповідальність працівників і роботодавців.	
Тема 13. Основи пожежної і вибухової безпеки виробництва	**Лекція 13.** Категорії виробництва за вибухопожежною небезпекою. Первинні та автоматичні системи захисту від вибухів та пожеж. Загальні відомості. Основні засоби і заходи забезпечення пожежної безпеки виробничого об'єкту. Пожежна сигналізація. Засоби пожежегасіння. Дослідження надійності вуглекислотних засобів гасіння пожеж. Дослідження надійності порошкових засобів гасіння пожеж. Дослідження надійності хімічно-пінних засобів гасіння пожеж. Організація пожежного нагляду в Україні. Показники вибухо-пожежонебезпечних властивостей матеріалів і речовин. Категорії приміщень за вибухопожежонебезпечністю. Класифікація вибухонебезпечних та пожежонебзпечних приміщень і зон. Дії персоналу при виникненні пожежі. Забезпечення та контроль стану пожежної безпеки на виробничих об'єктах. **Практичне заняття 15.** Первинні засоби пожежегасіння:будова, принцип дії. Загальні положення про евакуацію людей з приміщень під час пожежі. Ознайомитися з планом евакуації підприємства. Ознайомитися з методикою розрахунків часу евакуації. Виконати розрахункові роботи.	Л – 2 ПЗ – 2	*Підготувати реферати на теми:* 1. Категорії приміщень і будівель за вибухопожежною та пожежною небезпекою: класифікація й особливості захисту. 2. Первинні засоби пожежогасіння: види, призначення та особливості застосування. 3. Сучасні системи протипожежного захисту виробничих об'єктів та їх ефективність. 4. Нормативно-правове регулювання забезпечення пожежної безпеки на підприємствах. 5. Організація пожежної безпеки на підприємстві: обов'язки керівництва та працівників. 6. Алгоритм дій персоналу під час виникнення пожежі на виробництві: оповіщення, евакуація та ліквідація загоряння. 7. Профілактика пожеж і вибухів на виробничих об'єктах: основні заходи та засоби попередження.	8
Тема 14. Надзвичайні	**Лекція 14.** Класифікація техногенних аварій	Л – 2	*Підготувати реферати на*	8

Назва теми	Лекція та практичні заняття (зміст)	Годин	Завдання самостійної роботи	Годин СР
ситуації техногенного характеру у світі та в Україні	та катастроф. Основні причини техногенних аварій та катастроф. Організація захисту населення від надзвичайних ситуацій техногенного походження. Терористичні дії – реальна загроза надзвичайних ситуацій в світі та в Україні. **Практичне заняття 16.** Оцінити рівень техногенної безпеки на конкретному підприємстві або території, визначити можливі ризики та фактори небезпеки. Розробити план дій для мінімізації наслідків техногенної катастрофи, включаючи заходи щодо оповіщення, евакуації та використання засобів захисту. Провести моделювання ситуації надзвичайної події та відпрацювати алгоритм дій персоналу та рятувальних служб.	ПЗ – 2	*теми:* 1. Техногенні катастрофи у світі та Україні: основні причини, класифікація та наслідки. 2. Чорнобильська катастрофа: причини, наслідки для населення, довкілля та системи безпеки. 3. Аварії на промислових об'єктах: причини виникнення вибухів, пожеж та їх наслідки. 4. Аварії на гідротехнічних спорудах: причини, наслідки та заходи запобігання. 5. Державна система цивільного захисту України: структура, завдання та механізми функціонування. 6. Міжнародні стандарти та підходи до забезпечення техногенної безпеки й цивільного захисту. 7. Запобігання терористичним загрозам і надзвичайним ситуаціям техногенного характеру: основні заходи та механізми реагування.	
Разом за модулем 2		**Л – 13 ПЗ - 22**		**68**
Разом за дисципліною		**Л – 18 ПЗ - 32**		**100**

Інформаційні джерела

Основні

1. Закон України «Про охорону праці». Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12#Text
2. Кодекс цивільного захисту України. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text
3. ДСТУ OHSAS 18002:2015 Системи управління гігієною та безпекою праці. Основні принципи виконання вимог OHSAS 18001:2007 (OHSAS 18002:2008, IDT). URL: https://zakon.isu.net.ua/sites/default/files/normdocs/18002_2015.pdf.
4. ДСТУ ISO 45001:2019 Системи управління охороною здоров'я та безпекою праці. Вимоги та настанови щодо застосування (ISO 45001:2018, IDT). URL: https://zakon.isu.net.ua/sites/default/files/normdocs/dstu_iso_45001_2019.pdf.
5. ДСТУ ISO 26000:2019 Настанови щодо соціальної відповідальності (ISO 26000:2010, IDT).
6. МОТ-СУОТ 2001 Настанова з систем управління охороною праці (ILO-OSH 2001). URL: https://www.ilo.org/publications/guidelines-occupational-safety-and-health-management-systems-ilo-osh-2001.
7. Про основи, що сприяють безпеці та гігієні праці [Електронний ресурс] : МОП 187. – Чинний

від 2006-06-15. – Брюссель. : Міжнародна організація праці, 2006. – URL: https://ilo.primo.exlibrisgroup.com/discovery/fulldisplay/alma993962303402676/41ILO_INST:41ILO_V2 . – (Конвенція ; Міжнародний документ).
8. Директива 2000/39/ЄС від 08.06.2000 що засновує перший перелік гранично допустимих концентрацій шкідливих речовин в повітрі робочої зони в рамках впровадження Директиви Ради 98/24/ЄС про захист здоров'я та забезпечення безпеки працівників при роботі, пов'язаній з використанням хімічних речовин на робочих місцях. URL: https://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=77784.
9. Постанова КМУ від 26.06.2013 № 444 «Про затвердження Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/444-2013-%D0%BF/ed20230218#Text.
10. Постанова КМУ від 01.08.1992 № 442 (зі змінами від 30.06.2023 № 660) «Порядок проведення атестації робочих місць за умовами праці». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/442-92-%D0%BF#Text.
11. Правила техногенної безпеки (Наказ Міністерства внутрішніх справ України 05 листопада 2018 року № 879). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1346-18#Text.
12. Порядок розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві, який затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 17.04.2019 № 337 URL*:* https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/337-2019-%D0%BF#Text**.**
13. ДСТУ 2272:2006 Пожежна безпека. Терміни та визначення основних понять. URL: https://zakon.isu.net.ua/sites/default/files/normdocs/dstu_2272_2006.pdf.
14. НАПБ А.01.001-2014 Правила пожежної безпеки в Україні. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0252-15#Text.
15. ДБН В.2.5-28:2018 Природне і штучне освітлення. URL: https://dbn.co.ua/load/normativy/dbn/dbn_v_2_5_28/1-1-0-1188
16. ДБН В.2.5-67:2013. Опалення, вентиляція та кондиціонування. URL: https://drive.google.com/file/d/1yoIHk5OZJ7vPvPbzmhjFAX7DTrH2H3Bo/view.
17. ДБН В.1.1-7:2016 Пожежна безпека об`єктів будівництва. Загальні вимоги. URL: https://drive.google.com/file/d/0B6R-P_LwCRN-TElPU1huNGRaZEE/view?resourcekey=0-R4Du6IQr0Dnnpadz2FgTTA.
18. ДСН 3.3.6.037-99 Санітарні норми виробничого шуму, ультразвуку та інфразвуку. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va037282-99#Text.
19. ДБН В.2.2-40:2018 Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення. Із Зміною № 1. URL: https://drive.google.com/file/d/1XPb0yBipgi86aGABwac6dhfKtSK3FSVY/view.
20. ДСН 3.3.6.042-99 Санітарні норми мікроклімату виробничих приміщень. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va042282-99#Text.
21. НПАОП 0.00-4.15-98 Положення про розробку інструкцій з охорони праці. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0226-98#Text.
22. НПАОП 0.00-4.21-04 Типове положення про службу охорони праці. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1526-04#Text.
23. НПАОП 0.00-4.12-05 Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0231-05#Text.
24. Безпека життєдіяльності та охорона праці : підручник / В. В. Сокуренко, О. М. Бандурка, С. М. Бортник та ін. ; за заг. ред. В. В. Сокуренка ; Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків : ХНУВС, 2021. – 308 с. Режим доступу: https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/064659a3-311c-4355-b1c4-47647cc9038c/content
25. Грибан В.Г. Безпека життєдіяльності та охорона праці у схемах: навч. посіб. / В.Г. Грибан, Д.Г. Казначеєв, О.І. Бойко. – Дніпро : ДДУВС, 2019. – 228 с. Режим доступу: https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/4378/1/%d0%91%d0%96%d0%94%20%d1%82%d0%b0%20%d0%9e%d0%9f%20%d0%bf%d1%80%d0%b0%d0%b2%d0%ba%d0%b0.pdf

26. Пожарова О. В. Охорона праці : навчальний посібник. Одеса, 2022. URL: https://doi.org/10.32837/11300.18442

Додаткові

27. Молчанова Н., Гасій О., Гасій Г., Сарапин В., Ткаченко А. (2023). Безпека освітнього процесу як невід'ємна складова якості освітніх послуг. Вісник науки та освіти. Вип. 9 (15). С. 547-560. https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-9(15)-547-560.
28. Hon C.-Y., Agababova M. Pilot study: Occupational and public health consequences of elevated temperatures in restaurant kitchens. Environmental Health Review. 2024. Vol. 67, No. 1. P. 11–16. URL: https://doi.org/10.5864/d2024-004
29. Гармата О., Красавцева Л., Курчаба О. Екологічна безпека як складова дисципліни «Безпека життєдіяльності» в закладах освіти. Суспільство та національні інтереси. 2025. № 9(17). URL: https://doi.org/10.52058/3041-1572-2025-9(17)-124-137
30. Сухойваненко Л. Інтегрований підхід до вивчення освітньої компоненти «Безпека життєдіяльності». Актуальні питання у сучасній науці. 2024. № 12(30). URL: https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-12(30)-1059-1070
31. Bollans I., Preece D. Occupational Health & Safety Solutions : Practical Compliance. London : Informa Law from Routledge, 2024. URL: https://doi.org/10.4324/9781003455745
32. Handbook of Research on Key Dimensions of Occupational Safety and Health Protection Management / ed. by Živković S., Krstić B., Rađenović T. IGI Global, 2022. (Advances in Human Resources Management and Organizational Development). URL: https://doi.org/10.4018/978-1-7998-8189-6
33. Науково-виробничий журнал «Охорона праці». Режим доступу: https://ohoronapraci.kiev.ua/

Програмне забезпечення навчальної дисципліни

Пакет програмних продуктів Microsoft Office, ресурси Інтернету.

Спеціалізоване програмне забезпечення комп'ютерної підтримки освітнього процесу з навчальної дисципліни, яке включає перелік конкретних програмних продуктів – відсутнє.

Дистанційний курс «Безпека життєдіяльності та основи охорони праці», який розміщено у програмній оболонці Moodle на платформі Центру дистанційного навчання ПУЕТ (https://lms.puet.edu.ua/pfk/course.).

Політика вивчення навчальної дисципліни та оцінювання

Політика оцінювання здобувачів фахової передвищої освіти: письмові практичні завдання мають бути здані для перевірки під час практичного заняття з відповідної теми. Якщо завдання виконуються із порушенням термінів без поважних причин, то можуть оцінюватися на нижчу оцінку (до 50 % від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності). Поточні модульні роботи проводяться у формі тестів у письмовій формі або за допомогою відповідного програмного забезпечення комп'ютерної підтримки освітнього процесу у термін, передбачений робочою навчальною програмою; студент має 2 спроби для тестування. Якщо оцінка за поточну модульну роботу незадовільна (менш ніж 60 % правильних відповідей), перескладання відбувається у формі усної співбесіди з теоретичних питань модуля.

Положення про організацію освітнього процесу в Полтавському фаховому коледжі Полтавського університету економіки і торгівлі https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2025/06/pfk-polozh-org-osv-p.pdf

Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань студентів у Полтавському фаховому коледжі Полтавського університету економіки і торгівлі https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2026/09/pfk-polozh-pids-ocin.pdf

Положення про організацію навчання здобувачів фахової передвищої освіти за індивідуальним графіком у Полтавському фаховому коледжі Полтавського університету економіки і торгівлі http://pfk.puet.edu.ua/docs/pfk-polozh-org-navch.pdf

Положення про порядок відрахування, переривання навчання, поновлення і переведення осіб,

які навчаються в Полтавському фаховому коледжі Полтавського університету економіки і торгівлі, та надання їм академічної відпустки http://pfk.puet.edu.ua/docs/pfk-polozh-por-vidrah.pdf

Політика щодо відвідування: відвідування є обов'язковим. За умов об'єктивної неможливості (хвороба, працевлаштування, перебування поза межами країни) з дозволу викладача відвідування може бути онлайн або за допомогою асинхронних завдань.

Політика щодо академічної доброчесності: студенти мають не допускати списування (один в одного, з власноруч написаного тексту, друкованого або електронного носія інформації тощо) під час виконання індивідуальних навчальних завдань та дидактичних тестів; якісно оформлювати покликання на джерела інформації при написанні есе, підготовці доповідей, презентацій, тез тощо.

Положення про академічну доброчесність у Полтавському фаховому коледжі Полтавського університету економіки і торгівлі http://pfk.puet.edu.ua/docs/pfk-polozh-acad-dch.pdf

Кодекс честі студента Полтавського фахового коледжу Полтавського університету економіки і торгівлі http://pfk.puet.edu.ua/docs/pfk-codex.pdf

Політика визнання результатів навчання визначена такими документами:

Положення про академічну мобільність у Полтавському фаховому коледжі Полтавського університету економіки і торгівлі https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2026/07/pfk-polozh_acad_mobl.pdf

Політика вирішення конфліктних ситуацій:

Положення про конфліктні ситуації у Полтавському фаховому коледжі Полтавського університету економіки і торгівлі https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2026/07/pfk-polozh_confl.pdf

Положення про порядок реагування на доведені випадки булінгу (цькування) у Полтавському фаховому коледжі Полтавського університету економіки і торгівлі та відповідальність осіб, причетних до булінгу (цькування) https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2025/04/buling2-pfk.pdf

https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2025/04/buling-pfk.pdf

Політики підтримки учасників освітнього процесу: з метою покращення психологічної підтримки учасників освітнього процесу функціонують:

Психологічна служба https://puet.edu.ua/psyhologichna-pidtrymka-v-puet/

Студентський омбудсмен (Уповноважений з прав студентів) ПУЕТ https://puet.edu.ua/other-divisions/studentskyj-ombudsmen-upovnovazhenyj-z-prav-studentiv-puet/

Уповноважена особа з питань запобігання та виявлення корупції https://puet.edu.ua/zapobigannya-ta-protidiya-korupciyi/

Безпека освітнього середовища: інформація про безпечність освітнього середовища наведена у вкладці «Безпека життєдіяльності»:

https://puet.edu.ua/pro-puet/bezpeka-zhyttyediyalnosti/

Оцінювання

Підсумкова оцінка за вивчення навчальної дисципліни розраховується через поточне оцінювання

Види робіт	**Максимальна кількість балів**
Модуль 1 (теми 1-2): захист домашнього/самостійного завдання (3 бали за заняття); виконання навчальних/практичних завдань (4 бали за заняття); тестування (2 бали за тему), поточна модульна робота (4 бали)	22
Модуль 2 (теми 3-9): захист домашнього/самостійного завдання (3 бали за заняття); виконання навчальних/практичних завдань (4 бали за заняття); тестування (2али за тему) (поточна модульна робота (5 бали)	68
Підсумкове тестування	10
Разом	100

Примітка: За додаткові види навчальних робіт студент може отримати додаткові бали (за участь у науковій роботі, олімпіаді тощо 20 балів), що додаються до загальної підсумкової оцінки за вивчення навчальної дисципліни, але загальна підсумкова оцінка не може перевищувати 100 балів.

Шкала оцінювання здобувачів вищої освіти за результатами вивчення навчальної дисципліни

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	Відмінно
82-89	B	Дуже добре
74-81	C	Добре
64-73	D	Задовільно
60-63	E	Задовільно достатньо
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням навчальної дисципліни